

การปลุกใจคนไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวผ่านบทพระราชนิพนธ์
เรื่อง หัวใจนักรบ
King Vajiravudh (Rama VI)'s Encouragement to Thais through His
Writing Entitled "Hua Jai Nak Rob - (A Warrior Heart)"

ว่าที่ร้อยตรี ณัฐวุฒิ คล้ายสุวรรณ
Natawut Klaisuan

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
Faculty of Humanities, Mahamakut Buddhist University
Email: natawut.kla@mbu.ac.th

Received 18 February 2021; Revised 16 April 2021; Accepted 20 May 2021

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเรื่องการปลุกใจคนไทยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผ่านบทพระราชนิพนธ์เรื่องหัวใจนักรบ ผลการศึกษาพบว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปลุกใจให้คนไทยมีความเห็นสอดคล้องกับพระราชประสงค์ของ พระองค์ คือ ทรงต้องการให้คนไทยมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความตั้งมั่นอยู่ใน ความยุติธรรม เล็งเห็นถึงจุดจบของคนที่ไม่รักประเทศชาติ ที่สำคัญคือทรงต้องการให้คนไทยเล็งเห็น ถึงคุณค่าและความสำคัญของกิจการเสือป่าและกิจการลูกเสือ

คำสำคัญ : การปลุกใจ, พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, หัวใจนักรบ

Abstract

This academic article aims to study of King Vajiravudh (Rama VI)'s encouragement to Thai people through his writing entitled A Warriors Heart (Hua Jai Nak Rob). The findings are as King Vajiravudh (Rama VI) encouraged his people to have an opinion which is concordant with his objectives, i.e. to adore the nation, religion and the King, to be stable in justice and to foresee the terrible end of a person who does not adore the nation. He wished to Thais realize the valuation and necessary of Wild Tiger Corps and Boy Scout.

Keywords: encouragement, King Vajiravudh (Rama VI), heart of warriors

ความนำ

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ได้ดำเนินพระราชวิเทศบาย ที่สำคัญทางด้านการเมืองและสังคมอย่างมากมาย เช่น การปลุกฝังแนวคิดเรื่องความรักชาติ โดยพระองค์จะนำเสนอแนวคิดผ่านทางวรรณคดี ด้วยทรงเล็งเห็นว่าวรรณคดีเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่ง ที่พระองค์สามารถใช้เป็นช่องทางในการสื่อสารแนวพระราชดำริไปสู่ประชาชนได้

หัวใจนักรบ เป็นบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2456 คำว่า “นักรบ” ที่ทรงใช้นั้น มิได้มีความหมาย เพียงแค่ทหารอย่างเดียว แต่หมายรวมถึงเสือป่า ลูกเสือ และประชาชนในชาติทั้งหมดด้วย

เรื่องหัวใจนักรบ กล่าวถึงครอบครัวของพระภริมย์วรากร ซึ่งตั้งอยู่ที่มณฑลหัตถินบุรี พระภริมย์ฯ มีอายุประมาณ 50 ปี มีลูก 4 คน คนโตชื่อสวิง เป็นคนไม่เอาถ่าน คนรองเป็นหญิงชื่อ อุไร คนที่สามเป็นชายชื่อ สวาย มีนิสัยเจ้าชู้ แอบได้เสียกับสาวใช้ในบ้าน และที่ร้ายไปกว่านั้นก็คือ แอบได้เสียกับเมียช้อยของบิดา คนที่ 4 ชื่อสวัสดิ์ เป็นคนดีมีคุณธรรม มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

พระภริมย์ฯ มีเพื่อนสนิทอยู่คนหนึ่ง ชื่อหลวงมนู มักจะพบปะสนทนากันเรื่องบ้านเมือง อยู่ประจำ วันหนึ่งขณะที่กำลังพูดคุยกันอยู่ในบ้านของพระภริมย์ฯ นั้น ปรากฏว่าพระภริมย์ฯ จับได้ว่าสวัสดิ์ลูกชายคนเล็กแอบไปสมัครเป็นลูกเสือ ซึ่งพระภริมย์ฯ รังเกียจกิจการลูกเสือมาก เนื่องจากมีปมด้อยว่าที่ต้องออกจากราชการเพราะสาเหตุมาจากหย่อนประสิทธิภาพในการทำงาน พระภริมย์ฯ จึงไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทางราชการเสียเท่าใด

พระภริมย์ฯ โกรธลูกชายคนเล็กมาก คิดจะไล่ออกจากบ้าน หลวงมนูจึงขอตัวไปเป็นลูกบุญธรรม เพราะตนชอบลูกเสือที่มีกิจกรรมช่วยเหลือบ้านเมือง ในเวลาเดียวกันพระภริมย์ฯ ก็จับ ได้ว่าอุไรรักใคร่ชอบพอกับหลวงมณี ซึ่งรับราชการอยู่ในกองทหารมณฑลหัตถินบุรี พระภริมย์ฯ จึงสั่งห้ามหลวงมณีมิให้มายุ่งกับอุไรอีก

สวิงเรียนกฎหมายแต่สอบตกจึงต้องถูกเกณฑ์ทหาร สวิงหาทางหลบเลี่ยงโดยความช่วยเหลือของพระภริมย์ฯ กับขุนเบ่งนักกฎหมาย ผู้ซึ่งมีศักดิ์เป็นพี่ชายของเนี้ย ภรรยาช้อยของพระภริมย์ฯ ที่แนะนำให้สวิงหนีทหาร

ขณะเดียวกันแยม ภรรยาหลวงของพระภริมย์ฯ ก็สนับสนุนให้อูไรแต่งงานกับหลวงมณี พร้อมแสดงความปรารถนาให้ลูกชายคนเล็กเป็นลูกเสือ จึงกลายเป็นว่าอยู่ฝ่ายตรงข้ามกับพระภริมย์ฯ

เนี้ยแอบมาพบสวายและคิดที่จะพากันหนีไปกรุงเทพฯ ด้วยความที่ทั้งสองเคยมีอะไรกันมาก่อน ในขณะที่ปรึกษากันจึงมีการจับมือถือแขน และกอดรัดกันแน่น พระภริมย์ฯ มาเห็นเข้าจึงตักเตือนไป

เรื่องราวดำเนินต่อมาอย่างวุ่นวาย จนมาถึงเหตุการณ์ที่ข้าศึกยกพลเข้าตีมณฑลหัตถินบุรี บ้านของพระภริมย์ฯ อยู่ใกล้ชายแดนจึงถูกผลกระทบจากสงครามครั้งนี้ โดยข้าศึกยกกำลังเข้ายึดพื้นที่บ้านของพระภริมย์ฯ และบริเวณใกล้เคียง

ทว่ากองทหารกับกองเสือป่าได้ยกกำลังเข้าต่อสู้กับข้าศึกเป็นสามารรถ สวิงเห็นเหตุการณ์ ก็กลับใจอาสา รับใช้ชาติ ด้วยการถือหนังสือแจ้งข่าวศึกไปส่งยังกองบัญชาการ แต่ก็ถูกลอบสังหารเสียก่อน สวัสดิ์ที่เป็นลูกเสือจึงเป็นผู้รับอาสาถือหนังสือไปแจ้งกองบัญชาการแทน

ฝ่ายพระภริมย์ฯ ทนดูข้าศึกทำร้ายประเทศและเพื่อนร่วมชาติไม่ไหว จึงคว่าป็นยิงต่อสู้ ในระหว่างที่ทหารกับเสือป่าถอยออกไปรักษาสะพานที่ข้าศึกต้องการทำลาย

เหตุการณ์ยิ่งเข้มข้นขึ้น เมื่อพระภริมย์ฯ หนีถึงบ้านเมืองที่กำลังถูกข้าศึกย่ำยี ด้วยความสำนึก ในความเป็นคนไทยจึงเกิดความฮึกเหิมขอสู้ไม่ถอย แม้มันจะตายก็ไม่กลัว ต่อมาถูกข้าศึกได้ก็ไม่ยอม เสียศักดิ์ศรีที่จะบอกความลับเรื่องที่ตั้งสำคัญทางทหาร ขอยอมตายอย่างเดียว แม่แยมกับอุไรเห็นดังนั้นก็ให้รู้สึกตันตันใจที่พระภริมย์ฯ รักชาติบ้านเมืองมากกว่าชีวิตตนเอง

ในขณะที่เหตุการณ์กำลังวุ่นวายอยู่นั้น สวายนกับเนย์ก็เข้ามาบอกที่ตั้งทางทหารที่สำคัญแก่ ข้าศึกเพื่อเอาตัวรอด พระภริมย์ฯ โกรธมาก ตาลูกชายว่าเห็นแก่ตัว แล้วผู้บังคับการฝ่ายข้าศึกก็ปล่อย ตัวสวายนกับเนย์ไป ชุ่่นเบ่งซึ่งแอบซ่อนอยู่เห็นเช่นนั้นจึงปรากฏตัวออกมาอ้างเอาความดีความชอบจากศัตรูว่า ตนเป็นคนสังหารสวิง เพื่อมีให้นำหนังสือไปแจ้งข่าวศึกกับกองบัญชาการได้ แต่ผู้บัญชาการฝ่ายข้าศึกกลับสั่งฆ่าชุ่่นเบ่งเสีย ข้อหาทรยศต่อชาติ

ท้ายสุดก่อนที่ข้าศึกจะจัดการกับพระภริมย์ฯ พร้อมกับภรรยาและลูกสาว หลวงมณีก็นำกำลังมาช่วยพระภริมย์ฯไว้ได้ทัน

ส่วนสวัสดิ์นั้น เมื่อนำหนังสือไปแจ้งแก่กองบัญชาการแล้ว ก็ร่วมสู้รบเคียงบ่าเคียงไหล่กับทหารและเสือป่า ทำให้พระภริมย์ฯ เห็นความสำคัญของเสือป่าและลูกเสือ ที่สามารถช่วยเหลือประเทศชาติ และรักษาชาติให้อยู่รอดได้เมื่อเกิดศึกสงคราม

พระราชประสงค์ในการปลูกใจคนไทยที่ปรากฏในพระราชนิพนธ์เรื่องหัวใจนักรบ

จากการศึกษาเรื่องหัวใจนักรบทำให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงใช้วรรณคดีเรื่องนี้ปลูกใจคนไทยโดยมีพระราชประสงค์ให้คนไทย เห็นความสำคัญในเรื่องต่างๆ 4 ประการได้แก่

1. ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปลูกใจเพื่อให้คนไทยเกิดความรักชาติ โดยผ่านคำพูดของตัวละครในเหตุการณ์ต่างๆ เช่น เหตุการณ์ตอนที่ข้าศึกเข้ายึดพื้นที่บริเวณบ้านของพระ ภริมย์ฯ ซึ่งพระภริมย์ฯ ได้แสดงความรักชาติด้วยการกล่าวกับแม่แย้ม ภรรยา และอุไร บุตรสาวว่า

พระภริมย์ฯ

ฉันมันถึงอายุขัยแล้ว ต้องก้มหน้าไปตาย อย่าเสียดอกเสียใจไปเลย
คนเราเกิดมาต้องตายทุกคน ผิดกันแต่ตายร้ายตายดีเท่านั้น คราว
นี้ฉันไม่เสียดายชีวิตเลย นึกว่าสละเลือดเนื้อถวายเป็นราชพลี ขอ
ให้จำไว้ว่า ฉันตาย โดยมันอยู่ในความจงรักภักดีต่อพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวที่ได้ทรงชุบเลี้ยงมา มีพระเดชพระคุณหาที่เปรียบมิได้
ไม่มีอะไรจะถวายเพื่อแสดงความกตัญญูทดแทนอีกแล้วนอกจากชีวิต

แย้ม

โธ่คุณ (ร้องไห้)

พระภริมย์ฯ

แม่แย้มอย่า อย่าร้องไห้ ทำใจดีไว้ ไม่ช้าก็จะได้ไปพบกันในโลกหน้า
สิ่งใดที่ฉันได้พูดหรือทำล่วงเกินหล่อนแล้ว ฉันขอขมาลาโทษเสียเถิด
สิ้นฉันไปแล้วหล่อนเป็นใหญ่ ช่วยปกครองวงศ์วานญาติด้วยนะ

อุไร

คุณพ่อ

พระภิรมย์ฯ อูไร ลูกรักของพ่อ ตั้งแต่เล็กๆ มาแล้ว หล่อนเคยบ่นอยู่เสมอว่า
อยากเป็นผู้ชาย คราวนี้ถึงเวลาแล้วที่หล่อนจะต้องทำใจกล้าหาญ
อย่างผู้ชาย เวลาต่อไป เมื่อหล่อนเองจะได้มีลูกมีเต้า แล้วสอนลูก
หลานลูกหล่อนให้มันรู้สึกว่าการเกิดมาไม่เสียชาติ ได้ยอม
สละชีวิตดีกว่าจะยอมเอาใจออกห่างจากข้าวแดงแกงร้อน สอนให้
ลูกหล่อนมีความมั่นคง จงรักภักดีในพระเจ้าอยู่หัวของเราให้รู้จัก
รักบ้านเมืองของเรา ถือนั่นคงอยู่ในพระพุทธศาสนา ยอมตายเสีย
ดีกว่าที่จะบกพร่องในข้อเหล่านี้

(ทิพย์สุนทร อนุบุตร, 2559: 169-170)

2. ความยุติธรรม

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปลุกใจคนไทยโดยผ่านคำพูดของตัวละคร คือ ผู้บังคับการ
(ฝ่ายศัตรู) และทรงเน้นย้ำเอาไว้ในต้วบทอีกด้วย ดังนี้

ผู้บังคับการ ท่านพระ ท่านเห็นหรือไม่ว่า ฉันนี่ถึงแม้เป็นข้าศึกก็จริง แต่ฉันก็เป็น
ยุติธรรมได้เหมือนกัน ถึงคนที่อ้างว่าเป็นพวกฉันเอง ถ้าทำผิดแล้ว ฉัน
ก็ต้องเอาโทษให้เป็นตัวอย่าง หาไม่คนอื่นจะกำเริบ ต่อๆ ไป ใครจะฆ่า
กันฟันกันโดยมีสาเหตุส่วนตัว ก็จะพากันอ้างว่าทำสำหรับประโยชน์
พวกฉัน จะทำให้ฉันพลอยเสียชื่อ ด้วยว่าคบโจรทำสงคราม

พระภิรมย์ฯ ฉันเห็นแล้ว ว่านายเป็นยุติธรรมจริง การที่นายจะทำโทษฉัน ฉันก็แล
เห็นเหมือนกันว่านายทำตามระเบียบ ฉันไม่มีความโกรธเคืองนายเลย
อย่าให้เป็นเวรเป็นกรรมกันต่อไปเลย

ผู้บังคับการ ท่านพระ ถึงแม้ท่านพระกับฉันเป็นศัตรูกันก็จริง แต่ฉันก็รู้สึกได้ว่าท่าน
พระเป็นคนกล้าหาญ ใจคอดี น่าชม ฉันจึงมีความยินดีที่ท่านพระไม่
โกรธฉัน การลงโทษท่านพระ ฉันตกลงใจว่าจะรอไว้ก่อน /แสดงนิสัย
ผู้บังคับการเป็นคนยุติธรรม อ่านเหตุการณ์ออก/

(ทิพย์สุนทร อนุบุตร, 2559: 175-176)

3. จุดจบของคนทรยศต่อชาติ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีจุดประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ทรยศต่อ
ประเทศชาติที่ตนได้อยู่อาศัยจะต้องมีจุดจบอย่างไร ดังเช่น ชุนเบ้ง ชาวจีนผู้อาศัยทำมาหากินในเมืองไทย แต่
ไม่สำนึกในบุญคุณของแผ่นดินไทยเลย

ผู้บังคับการ ที่รู้สึกให้อาามิ่งไปยิ่งนั้นผิดไปจริง เพราะมิ่งเป็นอ้ายผู้ร้ายอย่างซื่อฉลาดเลว
ทรามที่สุด แอบยิงคนข้างหลัง มิ่งไม่ควรจะได้รับเกียรติยศตายด้วยกระสุน
ซึ่งเป็นความตายสำหรับคนที่มีความกล้าหาญ (พูดกับร้อยตรี) เอาอ้ายคน
นี้ไปแขวนคอเสีย

ขุนเบ้ง (ลงคุกเข้า) พุทโธ่ นายขอรับ ผมขอโทษที่ ผมตั้งใจดีจริงๆ พุทโธ่ๆ กรุณา
หน่อยครับ

(ทิพย์สุนทร อนันบุตร, 2559: 175)

4. ความสำคัญของกิจการเสือป่าและลูกเสือ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ตั้งกิจการเสือป่าและลูกเสือขึ้นอย่างเป็นทางการ ในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2562 โดยพระองค์ทรงเป็นสมาชิกหมายเลข 1 และทรงดำรงตำแหน่ง นายกองใหญ่ (ยูภาพร เจือจินดา, 2528: 47) และด้วยเหตุที่กิจกรรมเสือป่าเป็นพระราชนิยม จึงส่งผลให้กิจการเสือป่ามีจำนวนสมาชิกเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสร้างความปลาบปลื้มพระราชหฤทัย ให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) เป็นอย่างมาก ดังปรากฏหลักฐานอยู่ใน บันทึกหมายเหตุรายวันส่วนพระองค์ ตอน ปลื้มใจด้วยเสือป่าและลูกเสือ ซึ่งมีใจความตอนหนึ่งว่า

การที่ได้เห็นเสือป่าและลูกเสือตั้งขึ้นได้โดยเร็ว และเป็นที่ยินยอมแห่งคนทั้งหลายทั่วถึงกันเช่นนี้ ทำให้เรารู้สึกยินดีหาที่เปรียบได้ยาก รู้สึกว่าถึงอย่างไร ก็จะได้เขียนชื่อตนเองไว้ในพงศาวดาร นับว่าไม่เสียชาติเกิดมา ถ้าเสือปายังตั้ง ยั่งยืนอยู่ตราบใด ชื่อเราก็คงจะยั่งยืนอยู่ได้ตราบนั้น การที่ได้ตั้งเสือป่าขึ้นสำเร็จเช่นนี้ทำให้เกิดปิติยิ่งกว่าได้ทำอะไรๆ มาแล้ว เพราะรู้สึกว่าได้เป็นผู้นำทางให้คนไทยรู้จักชาติของตน และรู้จักประโยชน์แห่งความสามัคคี

การที่ผู้ใดจะกล่าวว่า เรารักเสือปายังลูกเมียก็ยอม เพราะถ้าแม่มีเมีย อย่างปรกติ จะได้ลูกอันพึงพาอาศัยกำลังกันได้เร็ว และเป็นจำนวนมากเช่นนี้ฤ นี้ใน 3-4 เดือน ลูกเกิดนับด้วยพันและมีกำลังวังชาขึ้นทันตาเห็น (อมรรตฤณารักษ์ จมื่น, 2519: 11)

ทว่ากลุ่มบุคคลบางกลุ่ม ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของกิจการเสือป่าและกิจการลูกเสือ กลับเห็นว่าเป็นสิ่งไร้สาระไม่เป็นประโยชน์ ดังจะเห็นได้จากบทสนทนาของพระภริมย์วรากรกับหลวงมณูที่กล่าวถึงกิจการลูกเสือว่า

พระภริมย์ฯ ...ผมไม่ชอบให้ลูกผมเป็นลูกเสือ มันก็ขึ้นไปเป็น

(ทิพย์สุนทร อนันบุตร, 2559: 126)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงปลุกใจเพื่อให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าและความสำคัญของกิจการลูกเสือ โดยผ่านคำโต้แย้งของหลวงมณูผู้เห็นคุณค่าและความสำคัญของกิจการลูกเสือว่า

หลวงมนู ขอโทษเถอะขอรับ ผมเห็นว่าในข้อนั้นคุณพระห้ามผิด การที่จะห้าม
สิ่งใดๆ ควรจะมีเหตุผลเพียงพอ การที่คุณพระไม่ชอบลูกเสือนั้นเพราะ
เหตุใด

(ทิพย์สุนทร อนันมบุตร, 2559: 126)

จากนั้นพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงแสดงให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าและความ สำคัญของ
กิจการเสือป่าและกิจการลูกเสือ ผ่านการสนทนาของพระภิรมย์ฯ กับหลวงมนูอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการเน้น
ย้ำ ความว่า

หลวงมนู การฝึกหัดหรือสั่งสอนส่วนทางวิชาลูกเสือ ไม่ได้ทำให้เสียเวลาเล่า
เรียนเลยแม้แต่นาทีเดียว ไม่ทำให้เสียประโยชน์ของเด็กเลยจนนิด
เดียว ตรงกันข้ามเด็กที่เป็นลูกเสือจะเป็นผู้ที่มีความรู้ดีกว่าเด็กธรรมดา
เป็นอันมาก

พระภิรมย์ฯ นั่นเป็นความเห็นของคุณหลวง แต่ความเห็นของผมผิดกัน ผมเห็น
ว่าการเป็นลูกเสือไม่มีอะไรนอกจากการเลี้ยงการเล่าเรียนและชุกชน
หัวร้างข้างแตกไปเท่านั้น

หลวงมนู แต่ชุกชนหัวร้างข้างแตก ผมเห็นว่าดีกว่าชุกชนอีกอย่างหนึ่ง (นาย
สวัสดิ์คู่นายสวายแล้วหัวเราะ) การชุกชนอย่างลูกเสือ ทำให้เป็นคน
แข็งแรง การชุกชนอีกอย่างหนึ่งนั้นมีผลตรงกันข้ามการเป็นลูกเสือ
ทำให้เด็กรู้จักอดทน

(ทิพย์สุนทร อนันมบุตร, 2559: 127)

แต่พระภิรมย์ฯ ก็ยังมีอคติต่อกิจการลูกเสือ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในสมัยรัชกาลที่ 6 ส่วนหนึ่ง
คงจะไม่เห็นคุณค่าของกิจการนี้ แต่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ก็ทรงปลุกใจซ้ำ
ขึ้นอีก โดยผ่านการสนทนาของตัวละคร ซึ่งถ้าอ่านอย่างพินิจพิจารณาแล้วก็จะเห็นว่า พระองค์ทรงพยายาม
ที่จะแสดงให้ผู้อ่านเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเป็นลูกเสือด้วยตนเอง โดยไม่ให้อ่านรู้สึกว่าคุณพระองค์มา
โฆษณาชวนเชื่อ ดังความว่า

หลวงมนู คุณพระตั้งใจแน่วนอนเลี้ยทีเดียวว่าจะไม่ยอมเห็นอะไรดีในส่วนลูกเสือ
แม้แต่อย่างเดียว

พระภิรมย์ฯ ผมไม่เคยชอบเด็กชนเลย บางทีผมจะหัวเก่าผิดสมัยไปก็เป็นได้ (นาย
สุดใจผู้กำกับลูกเสือ เข้ามาจากเฉลียง...นายสุดใจคำนับ หลวงมนู แล้ว
จึงถอดหมวกก้มหัวคำนับอีกทีหนึ่ง)

นายสุดใจ คุณพระให้หาผมหรือขอรับ

พระภริมย์ฯ ฉันให้ไปเชิญนายสุดใจมา เพื่อจะถามปัญหาสักข้อหนึ่ง ธรรมเนียมเด็กที่จะเป็นลูกเสื่อต้องได้รับอนุญาตจากบิดาหรือผู้ปกครองไม่ใช่หรือนายสุดใจ

นายสุดใจ ขอรับ ถูกต้องแล้ว

พระภริมย์ฯ ถ้าเช่นนั้น ทำไมนายสุดใจจึงได้รับนายสวัสดิ์ลูกฉันเข้าเป็นลูกเสื่อโดยฉันไม่ได้อนุญาต

นายสุดใจ ผมเข้าใจผิดไป นายสวัสดิ์มาบอกขอสมัครเป็นลูกเสื่อ ผมก็เข้าใจว่าคุณพระ คงจะได้อนุญาตแล้ว

พระภริมย์ฯ ทำไมจึงเข้าใจเอาเองเช่นนั้น

นายสุดใจ เพราะตั้งแต่ได้มีลูกเสื่อมา ผมยังไม่เคยพบสักรายเดียวที่บิดาหรือผู้ปกครองไม่เต็มใจให้เด็กเป็นลูกเสื่อ ผมจึงเข้าใจว่าคุณพระก็คงจะเหมือนคนอื่น ๆ

พระภริมย์ฯ แต่ฉันไม่เหมือนคนอื่น ๆ ฉันมีสมอทองที่จะใช้ได้คิดอะไรได้เองบ้าง ไม่ต้องก้มหน้าหลับตาเอาอย่างคนอื่นตะพึดไป

(ทิพย์สุเนตร อนันมบุตร, 2559: 129)

เรื่องราวยังคงดำเนินต่อมา โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้สร้างเหตุการณ์ ขึ้น เหตุการณ์หนึ่ง ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการปลุกใจของพระองค์ เพราะทรงมีพระราชประสงค์แฝงไว้ คือ ต้องการให้ประชาชนเห็นคุณค่าและความสำคัญของเสือป่าและลูกเสื่อ เหตุการณ์นั้นก็คือ ทรงกำหนดให้มีเข้าศึกษา กำลังมายึดบ้านพระภริมย์ฯ และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ก็สร้างให้ลูกเสื่อมีบทบาทในตอน นี้ กล่าวคือ ลูกเสื่อได้นำหนังสือแจ้งข่าวศึก ไปแจ้งแก่กองบัญชาการแทนสวิงที่ถูกยิงตาย ดังบทสนทนาว่า

สวัสดิ์ คุณหลวงขอรับ

หลวงมณี อะไรพ่อสวัสดิ์

สวัสดิ์ ผมไปเอง ขอรับ

หลวงมณี แกหรือ (สั่นหัว)

สวัสดิ์ นี่คุณหลวงไม่ไว้ใจผมหรือขอรับ

หลวงมณี (ตบไหล่สวัสดิ์) ไม่ใช่เช่นนั้น แต่แกอายุยังน้อยนัก อันตรายมีอยู่ แกก็เห็น แก่ตาแล้วไม่ใช่หรือน

สวัสดิ์ เห็นแล้วขอรับ แต่ผมถึงจะอยู่ทางนี้ ก็ทำประโยชน์อะไรไม่ได้ เพราะผมไม่มีปืนจะช่วยคุณยิงต่อสู้เข้าศึกได้ แต่แรงผมมีพอที่จะถือหนังสือได้ ให้ผมไปดีกว่าที่จะถอนพลรบไป

หลวงมณี แกเป็นเด็กกล้ามาก ใจลูกเสื่อแท้ทีเดียว...

(ทิพย์สุเนตร อนันมบุตร, 2559: 156)

แล้วสงครามที่เกิดขึ้นครั้งนี้ก็สงบลง เพราะทหาร เสือป่า และลูกเสือยกกำลังเข้ามาขับไล่ ข้าศึกไปได้ ซึ่งเหตุการณ์ขับไล่ข้าศึกนี้ ลูกเสือก็มีบทบาทร่วมขับไล่ข้าศึกด้วย ดังความจากบทสนทนาของพระภริมย์ฯ แม่แย้ม และอุไรว่า

แย้ม คุณคะ นั่นพ่อเล็กไม่ใช่หรือ
พระภริมย์ฯ จริงหล่อน นั่นอย่างไร เขาปล่อยให้มันไปอยู่ในหมูนั่นด้วย ลูกเสือเขาไม่
ให้รบไม่ใช่หรือ
อุไร พ่อเล็กรับอาสาถือหนังสือไปที่กองทหาร แล้วก็เห็นจะเลยติดกลับมา
ด้วยอย่างนั้นเอง และลูกเสืออื่นๆ ก็มีอีกหลายคนดูเหมือนสำหรับรับ
ใช้นะคะ

(ทิพย์สุเนตร อนันมบุตร, 2559: 176)

ผลจากการสงครามครั้งนี้ ทำให้พระภริมย์วรากรเกิดทัศนคติใหม่ เล็งเห็นถึงคุณค่า และความสำคัญของ
กิจการเสือป่า และกิจการลูกเสือ ถึงขนาดขอสมัครเข้าเป็นลูกเสืออีกด้วย จึงแสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ที่จะสื่อสารแนวพระราชดำริ เรื่องเสือป่าและลูกเสือให้ประชาชน
เล็งเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของกิจการนี้โดยผ่านการปลูกใจของพระองค์

บทสรุป

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างการปลูกใจแฝงไว้ในเรื่องหัวใจนักรบ เพราะมีพระ
ราชประสงค์ที่จะชี้แนะให้คนไทยเห็นว่าเป็นคนไทยต้องมีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
ดำรงมั่นอยู่ในความยุติธรรม หากคิดคดทรยศต่อประเทศชาติก็จะต้อง พบกับความพินาศย่อยยับ นอกจากนี้
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้คนไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญของ
กิจการเสือป่าและกิจการลูกเสือ ว่าเป็นกิจการที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อบ้านเมือง

จากการที่ได้พิจารณาสภาพปัญหาด้านการเมืองการปกครองในสมัยพระบาทสมเด็จพระ มงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัว ประกอบกับการวิเคราะห์ตัวบทเรื่องหัวใจนักรบทำให้ทราบว่า มีกลุ่มคนที่ไม่อยู่ฝ่ายเดียวกับพระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะฝ่ายทหาร นำโดยสมเด็จพระอนุชา ธีราช เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ
กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ พระองค์ทรงไม่เห็นด้วยกับกิจการเสือป่า โดยเฉพาะการซ้อมรบที่พระองค์ มอง
ว่าไม่เกิดประโยชน์อันใด (เทพ บุญตานนท์, 2559: 98) และยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการเล่นมากกว่า
การฝึกทหาร

เมื่อมีกลุ่มบุคคลที่ไม่เห็นด้วยกับพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่จะให้
คนไทยเล็งเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าของกิจการเสือป่าและกิจการลูกเสือ ซึ่งก็น่าจะมีจำนวนมาก พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้สร้างการปลูกใจแฝงไว้ในพระราชนิพนธ์ มิใช่ เฉพาะเรื่องหัวใจนักรบ
เท่านั้น แต่ยังมีพระราชนิพนธ์อีกหลายเรื่องที่ได้แทรกแนวคิดเรื่องความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์ ความตั้งมั่นอยู่ในความยุติธรรม ผลเสียของการ ทรยศต่อชาติบ้านเมือง ความสำคัญและ

คุณค่าของกิจการเสือป่าและกิจการลูกเสือ ทั้งนี้ด้วยทรงมี พระราชประสงค์ ต้องการให้คนไทยมีแนวคิดเช่นเดียวกับพระองค์

เอกสารอ้างอิง

ทัศนาศาสตร์. (2553). รวมเรื่องเอกละคร ร.6 (ฉบับเล่า). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ร.ศ. 229.

ทิพย์สุนทร อนันต์บุตร. (2552). วรรณกรรมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ 4.

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เทพ บุญตานนท์. (2559). การเมืองในการทหารไทย สมัยรัชกาลที่ 6. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์มติชน.

ยุภาพร เจือจินดา. (2528). เสือป่า : โครงสร้างขององค์กรและบทบาททางการเมือง. วิทยานิพนธ์

ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อมรรตฤณารักษ์, จมื่น. (2519). พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่อง

พระบรมราโชบายทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร : องค์การค้าของคุรุสภา.